

CHECK AGAINST DELIVERY

بیانیه‌ی زهرا نادر مناظره‌ی آزاد شورای امنیت سازمان ملل در مورد زنان، صلح و امنیت 20 اکتبر 2022

جناب رییس، عالی‌جنابان و همکاران جامعه مدنی،

من زهرا نادر هستم؛ مدیر مسوول زن‌تایمز، رسانه‌ای با رهبری زنان که نقض حقوق بشر در افغانستان را با تمرکز بر زنان، جامعه‌ی ال‌جی‌بی‌تی و مسائل زیست محیطی پوشش می‌دهد.

این برای من جای افتخار و همچنین یک مسوولیت است که امروز از وضعیت ناگوار زنان و دختران افغانستان با شما صحبت کنم. من این‌جا هستم چون امکان بودن در اینجا را دارم. با این حال، بسیار مهم است که شما مستقیماً از زبان طیف‌های مختلف زنان افغانستان نیز بشنوید، از جمله زنانی که هنوز در افغانستان تحت کنترل طالبان زندگی می‌کنند، کسانی که هر روز برای قدرت بخشیدن به صدای حقیقت، جان خود را به خطر می‌اندازند.

همین چند هفته‌ی پیش در اثر حمله‌ی انتحاری بر مرکز آموزشی کاج حداقل ۵۵ نفر از جمله ۵۱ دختر و زن هزاره کشته و دست کم ۱۲۴ تن دیگر زخمی شدند. به عنوان یک زن هزاره، آنچه که این رویداد را برایم دردناک‌تر می‌کند این است که همزمان جامعه هزاره و آموزش دختران هدف قرار گرفته است. آن دختران هزاره برای شرکت در امتحانات ورودی دانشگاه آن‌جا بودند؛ برای این‌که روزنامه‌نگار، داکتر و اینجینیر شوند. آن‌ها رویای زندگی‌ای را در سر می‌پروراندند که اکنون بیش از هر زمان دیگری دور از دسترس است.

این حمله نمادی آشکار از تعرض به حقوق زنان و دختران، گروه‌های قومی مانند هزاره‌ها و دیگر گروه‌های به حاشیه رانده شده تحت حاکمیت طالبان است که محور بیانیه امروز من است.

وضعیت حقوق زنان

کارشناسان به جامعه‌ی بین‌المللی هشدار می‌دهند که کشور من به استبداد و آپارتاید جنسیتی سقوط کرده است.

امروز، در حدود ۲۰ میلیون زن و دختری که در افغانستان در شرایطی زندگی می‌کردند که می‌توانستند به مکتب بروند، کار کنند، به هر جا که می‌خواهند بروند و از تفکرات‌شان سخن بگویند، زیر سلطه‌ی طالبان به خاطر جنسیت‌شان از این حقوق اساسی انسانی محروم مانده‌اند. به زنان دستور داده شده که در خانه بمانند. دختران بالاتر از صنف ششم حق رفتن به مکتب ندارند. زنان و دختران از سفر بدون همراه مرد منع شده‌اند و به تنهایی حتا نمی‌توانند سوار تکسی شوند. و مردان خانواده اگر در اجرای سیاست‌های زن‌ستیزانه طالبان ناکام بمانند، مجازات می‌شوند. طالبان زنان را به دلیل به اصطلاح «جرائم اخلاقی» دستگیر و زندانی می‌کنند. یکی دیگر از نتایج بازگشت طالبان افزایش ازدواج‌های اجباری و ازدواج کودکان است. نه تنها محرومیت از تحصیل و فقر مطلق خانواده‌ها را بر آن داشته که دختران خود را در بدل پول مجبور به ازدواج کنند، بلکه طالبان دختران و زنان را مجبور به ازدواج با اعضای خود می‌کنند.

یکی از موارد تکان دهنده مربوط به الهه دلاورزی است. او در افغانستان دانشجوی رشته‌ی پزشکی بود. الهه که از سوی سخن‌گوی سابق وزارت امور داخله طالبان قربانی ازدواج اجباری، تجاوز و شکنجه شده بود با انتشار پیامی ویدیویی گفت: «لطفاً به من کمک کنید! پس از نشر این ویدئو، شاید دیگر کسی مرا نبیند، شاید بمیرم.» مکان فعلی او مشخص نیست. سایر زنان افغان نیز به همین ترتیب ناپدید شده‌اند؛ اکنون یک سال از ناپدید شدن عالی‌ه عزیززی، مدیر زندان زنان ولایت هرات می‌گذرد.

هر روز تخلفات تازه‌ای رخ می‌دهد. حقیقت این است که ما میزان دقیق تخلفات صورت گرفته را نمی‌دانیم - و احتمالاً هرگز نخواهیم دانست، زیرا نظارت سازمان ملل محدود است، رسانه‌های افغانستان، به ویژه خبرنگاران زن، از سوی طالبان سرکوب شده‌اند و رسانه‌های بین‌المللی عمدتاً کشور را ترک کرده‌اند. و طالبان هر کسی که جرأت مخالفت با آن‌ها را داشته، با تهدید و ارباب وادار به سکوت کرده است.

سرکوب زنان معترض

بدون شک زنان هدف اصلی طالبان هستند و در سال گذشته شاهد سرکوب خشونت‌آمیز تمام کسانی بودیم که در برابر سیاست‌های زن‌ستیزانه‌ی آن‌ها اعتراض کرده‌اند.

ما با افراد دخیل در تظاهرات ضد طالبان در شهر مزار شریف در سپتامبر ۲۰۲۱ مصاحبه کردیم و آن‌ها روایت‌های تکان‌دهنده‌ای از لت‌وکوب، ربوده شدن، شکنجه، زندانی و کشته شدن افراد توسط طالبان به خاطر نقش داشتن در اعتراضات مسالمت‌آمیز، به اشتراک گذاشتند؛ و سپس خانواده‌های‌شان با تهدید و ادا به سکوت شدند. یکی از فعالین مدنی به نام فروزان صافی از جمله‌ی کشته‌شدگان بود. جسد صافی چند روز پس از ناپدید شدن وی در ماه اکتبر گذشته، در مزار شریف پیدا شد. خواهر صافی به من گفت: «ما او را از روی لباسش شناختیم. گلوله صورتش را متلاشی کرده بود.» زن دیگری که به دلیل شرکت در اعتراضات ۱۱ روز را در بازداشت طالبان سپری کرده، به ما گفت که به چشم خود دیده اعضای طالبان برای تحت فشار گذاشتن مادران، اسلحه را بر سر کودکان می‌گرفتند و به آن‌ها سیلی می‌زدند و به جبر سلاح زنان را مجبور به اعتراف می‌کردند.

دلیل این‌همه تلاش طالبان برای ساکت کردن زنان چیست؟

زیرا تا به امروز، زنان افغانستان پیگیرانه‌ترین و مسالمت‌آمیزترین شیوه در برابر سیاست‌های طالبان را بسیج کرده‌اند. زنان، همین هفته‌ی پیش، به خیابان‌ها آمده و شعار «نان، کار، آزادی» سر دادند، فریادی که تجلی خواسته‌های اصلی ما است. ما به نان نیاز داریم، اما زنده ماندن به تنهایی کافی نیست. ما خواهان استقلال و حق کار، مشارکت همه جانبه و برابر در جامعه و به دست گرفتن کنترل زندگی خود هستیم. و تأکید ما بر آزادی است؛ جان‌مایه و حق مذاکره ناپذیر و مسلم هر فرد که از سوی سازمان ملل متحد و کشورهای عضو آن مقرر شده است.

طالبان زنان معترض، و در واقع هر زن افغانستانی را که سخن بگوید، دشمن می‌دانند، زیرا همین زنان بودند که عمق و دامنه‌ی وسیع سوءاستفاده طالبان از مردم افغانستان را افشا کرده و می‌کنند. زنان افغانستان با سخن گفتن به مانع اصلی در برابر آنچه طالبان بیش از هر چیز آرزو دارند، تبدیل شده‌اند: به رسمیت شناخته شدن از سوی جامعه بین‌المللی.

وضعیت گروه‌های قومی و مذهبی و دگرباشان جنسی

طالبان جوامع به حاشیه رانده شده مانند گروه‌های قومی و مذهبی و ال‌جی‌بی‌تی را نیز هدف قرار داده‌اند و به همین دلیل برخی از زنان در معرض خطر بیشتری قرار گرفته‌اند.

هزاره‌ها که بیش از یک قرن است به خاطر هویت قومی و مذهبی‌شان با تبعیض و سوءاستفاده مواجه بوده‌اند، امروز هدف حملات سیستماتیک قرار گرفته‌اند و کارشناسان نسبت به خطر نسل‌کشی هشدار می‌دهند. از زمان تسلط طالبان، دولت اسلامی ولایت خراسان (IS-K)، مسئول کشتار و زخمی شدن حداقل ۸۷۹ هزاره بوده است. اعضای جامعه هزاره در سراسر جهان بسیج شده‌اند تا خواستار اقدام فوری شوند. و گزارش‌های تکان‌دهنده‌ای نیز از جنایات جنگی در پنجشیر، بلخاب و هر جا که طالبان با مقاومت مسلحانه روبه‌رو هستند، منتشر می‌شود. تهاجم طالبان به حقوق بشر، به ویژه زنان و دختران، همراه با ناتوانی آنان در تامین امنیت یا فراهم کردن خدمات ضروری به جمعیت در معرض خطر، آسیب‌های ناشی از حملات را تشدید می‌کند. رهبران پشتون طالبان و تفسیر افراطی آن‌ها از اسلام، حقوق نه تنها مسلمانان شیعه افغانستان، بلکه صوفیان، احمدی‌ها، هندوها و سیک‌ها را نیز به مخاطره انداخته؛ این گروه‌ها همه از تصمیم‌گیری درباره آینده کشورشان محروم شده‌اند.

دگرباشان جنسی افغانستان نه تنها در جوامع خود مجبور به مقابله با تبعیض و سوءاستفاده هستند، بلکه اکنون به دلیل گرایش یا هویت جنسی از سوی اعضای طالبان هدف حمله، تجاوز جنسی و تهدید مستقیم قرار می‌گیرند. گروهی از دگرباشان افغانستانی به ما گفتند که تحت تعقیب طالبان هستند. و این به زندگی خوفناک آنها وجهی وحشتناک دیگری بخشیده است.

جامعه بین‌المللی باید همین حالا وارد عمل شود

از زمان به قدرت رسیدن طالبان در ماه آگوست سال گذشته، شورای امنیت یازده بار در مورد افغانستان تشکیل جلسه داده است، دو بیانیه عمومی صادر کرده و سه قطع‌نامه در مورد تأکید مجدد بر اهمیت حقوق زنان به تصویب رسانده است.

با این همه، تاکنون این تلاش‌ها نتوانسته‌اند طالبان را وادار به تغییر مسیر کنند. برعکس، پس از تمدید مأموریت هیئت معاونت سازمان ملل متحد در افغانستان (یوناما) توسط شورای امنیت در ماه مارچ، طالبان برخی از فاجعه‌آمیزترین سیاست‌های خود را به اجرا درآوردند، از جمله ممنوعیت تحصیل متوسطه دختران، اجبار به پوشش تمام صورت و الزام همراه مرد برای زنان. به نظر

می‌رسد که سازمان ملل در مورد اقدامات بعدی دچار تردید شده و شورای امنیت ظاهراً تمایلی ندارد با تکیه بر ابزارهای موجود خود، به طالبان نشان دهد که نقض حقوق زنان قابل پذیرش نیست.

وقتی صحبت از زنان، صلح و امنیت به میان می‌آید، این‌جا، در سازمان ملل شکافی عمیق بین سخن و عمل می‌بینیم. و طالبان به سخن احترام نمی‌گذارند.

توصیه‌ها

این شورا شواهد زیادی در دست دارد که ثابت می‌کند طالبان زنان، دختران را به وحشت می‌اندازد و علیه گروه‌های قومی و مذهبی دست به حذف و تبعیض می‌زنند. به خاطر تمام خواهرانم در افغانستان، از شما می‌خواهم که اقدامات زیر را روی دست بگیرید:

- از طالبان بخواهید که به حقوق انسانی تمام مردم افغانستان، از جمله زنان، دختران، دگرباشان جنسی و سایرین که به دلیل مذهب یا قومیت به حاشیه رانده شده‌اند، احترام بگذارند، احترام بگذارند. به تمام محدودیت‌های حقوق زنان پایان دهند. وزارت امر به معروف و نهی از منکر را برچینند؛ کمیون مستقل حقوق بشر افغانستان را بازگشایی کنند. از طالبان بخواهید تا هدف قرار دادن و سوءاستفاده از معترضان، مدافعان حقوق بشر، روزنامه‌نگاران و خانواده‌های‌شان را پایان دهند. در کل، از طالبان بخواهید به تعهدات و معیارهای حقوق بشری که شما، شورای امنیت، بیش از یک سال است آن‌ها را به رعایت آن فرا می‌خوانید، عمل کنند.
 - طالبان را به رسمیت نشناسید و مطمئن شوید که آنها عواقب نقض حقوق بشر را خواهند دید. شورای امنیت نباید هیچ‌گونه معافیت از ممنوعیت سفر برای رهبران طالبان را تمدید کند و باید افزودن نام اعضای رهبری طالبان را که مسئول نقض حقوق بشر بوده‌اند، به فهرست تحریم‌های سازمان ملل در نظر داشته باشد. سوءاستفاده‌های طالبان نباید عادی شود و شما نمی‌توانید خود را تسلیم انفعال کنید.
 - از تمام رهبران ارشد سازمان ملل متحد، از جمله دبیر کل و نماینده ویژه دبیر کل یوناما، که به تازگی منصوب شده، بخواهید تا در هر فرصتی بر طالبان فشار بیاورند تا به حقوق تمام زنان، دختران و سایر گروه‌های به حاشیه رانده شده احترام بگذارند. از یوناما بخواهید درباره‌ی انجام مأموریتش در اولویت دادن به برابری جنسیتی و حقوق تمام و کمال زنان همواره پاسخگو باشد.
 - مشارکت معنادار و حمایت از جامعه مدنی زنان افغان نه تنها اقدامی برای همبستگی با تمام مدافعان شجاع حقوق بشر است که به گونه‌ی خستگی‌ناپذیری برای حقوق جوامع خود می‌جنگند، بلکه اگر سازمان ملل بخواهد به اساسی‌ترین وظایف خود در افغانستان عمل کند، ضروری است. تعامل جامعه بین‌المللی با طالبان باید منعکس‌کننده نگرانی‌ها، اولویت‌ها و توصیه‌های مختلف زنان افغان، گروه‌های قومی، اقلیت‌های مذهبی و تمام گروه‌های به حاشیه رانده دیگر باشد. مشارکت همه‌جانبه، برابر و معنادار جامعه مدنی زنان افغان باید در هر تصمیم‌گیری در مورد آینده افغانستان، از جمله تصمیم‌گیری شما، تضمین شود.
 - از تشکیل مکانیسم پاسخگوی دیگری در سازمان ملل برای بررسی نقض حقوق بشر حمایت کنید.
- وظیفه‌ی من به عنوان یک روزنامه‌نگار، شاهد بودن است. و آنچه من به روشنی می‌بینم این است که طالبان همین اکنون هم به زنان و دختران افغانستان آسیب‌های جبران‌ناپذیر وارد کرده‌اند و هر روز که شما اقدامی نکنید، این آسیب عمیق‌تر می‌شود.
- مردم افغانستان به ویژه زنان این مناظره را تماشا می‌کنند. افزون بر آن، زنان در سایر مناطق جنگی در سراسر جهان نیز نگاه‌شان این‌جاست. اگر در افغانستان وارد عمل نشوید، زنان در اتیوپی، میانمار، سودان و یمن خواهند دانست که برای شورای امنیت سازمان ملل، زنان، صلح و امنیت چیزی جز وعده‌ای میان‌تهی نیست.

تشکر